

ДАНУрБ+ смернице за реализацију школских програма

Игор Ђорђевић, Александра Ступар, Александра Ђукић,
Александар Грујичић, Бранислав Антонић

Аутори
Игор Ђорђевић, Александра Ступар, Александра Ђукић,
Александар Грујичић, Бранислав Антонић

Наслов публикације
ДАНУрБ+ смернице за реализацију школских програма

Издавач
Универзитет у Београду - Архитектонски факултет

Дизајн/графичко уређење
Александар Грујичић

Штампа
DONAT GRAF

Тираж
100 примерака

Место и година издања
Београд, 2022

ISBN 978-86-7924-323-2

ДАНУрБ+ смернице за реализацију школских програма

Игор Ђорђевић, Александра Ступар, Александра Ђукић,
Александар Грујичић, Бранислав Антонић

УВОД

ДАНУрБ+ пројекат је дао значајан нагласак образовном програму за децу и младе, јер је главни циљ био подизање свести о вредностима међукултуралног и локалног наслеђа како би се будућим генерацијама пружиле могућности за просперитет.

У едукативном програму желели смо да искористимо посебност реке Дунав, њену историју и њен значај за људе који живе поред ње. Знамо да су велике светске реке јединствене: повезују људе и цивилизације и подстичу комуникацију и дебату. Оне су инспирисале човечанство од памтивека. Дунав је једна од ових река, важан појас који повезује Европу, а његов потенцијал у образовне сврхе је широки обиман као и сама река. Дунав се понекад назива најинтернационалнијом реком на свету, а заједно са својим притокама повезује више од 81 милион људи. Ово је довољан разлог за размишљање о заједничким интересима и везама и отвореним дијалогом о развоју наставних материјала који ће навести младе да цене ову европску реку у свим њеним аспектима и са свим њеним изазовима. Његов потенцијал још није истражен у образовном контексту, посебно са фокусом на друштвени развој и развој заједнице, укључујући теме као

што су идентитет, заједничка историја, старе уметности и занати, туристички потенцијали и одржива решења за смањење градова из перспективе младих генерација.

ДАНУрБ+ партнери су деловали са циљем да реализују и осмисле мале пројекте специфичне за локацију са локалним школама и другим заинтересованим странама како би подржали неформалне и необичне образовне процесе како би подигли свест међу младима о трансдунавским вредностима. Млади људи и школске групе су од суштинске важности када је у питању трансфер знања унутар градова који се смањују и периферних градова. Логика иза нашег приступа је: ако образујемо младе људе о локалним вредностима и међурегионалним везама и потенцијалима таквог наслеђа, шанса да виде опције просперитета да остану у својим регионима ће се повећати и они могу постати следећи актери који ће активирати Дунав наслеђе. Кроз образовне активности које се користе на иновативан начин, валоризација међукултурног наслеђа испуњава задатке подизања свести о заједничким вредностима, укључивању заједнице и локалном развоју.

Такође, важан контекст за реализоване образовне активности је и одговор на различитост у учионици са циљем да се превазиђе пасивни суживот, да се оствари развојни и одржив начин заједничког живота у мултикултуралним друштвима кроз стварање разумевања, поштовања и продуктивног дијалога између ученика различите групе.

Сматрамо да реализоване активности такође имају интеркултуралну вредност за све ученике, оспособљавајући их за вештине да учествују у све разноврснијем друштву. Овај програм је подстицао дијалог између ученика различитих култура, веровања, религија и индивидуалних карактеристика, образовање може дати важан и значајан допринос друштвима. Образовање може поставити правац за учење, међусобно разумевање и стварање принципа суживота заснованог на толеранцији и поштовању других.

Образовни програми су реализовани у 6 земаља (Словачка, Мађарска, Хрватска, Србија, Румунија и Бугарска) са најмање 2 образовна програма у свакој од земаља.

МЕТОДОЛОГИЈА И НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ШКОЛСКИХ ПРОГРАМА

МЕТОДОЛОГИЈА И НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ШКОЛСКИХ ПРОГРАМА

Образовни програми су припремани према г складу са њиховим капацитетима за имплементацију ово буде партиципативни процес који укључује друге образовне актере који су релевантни за

Принципи на основу којих је ДАНУрБ+ тим конципирао активности:

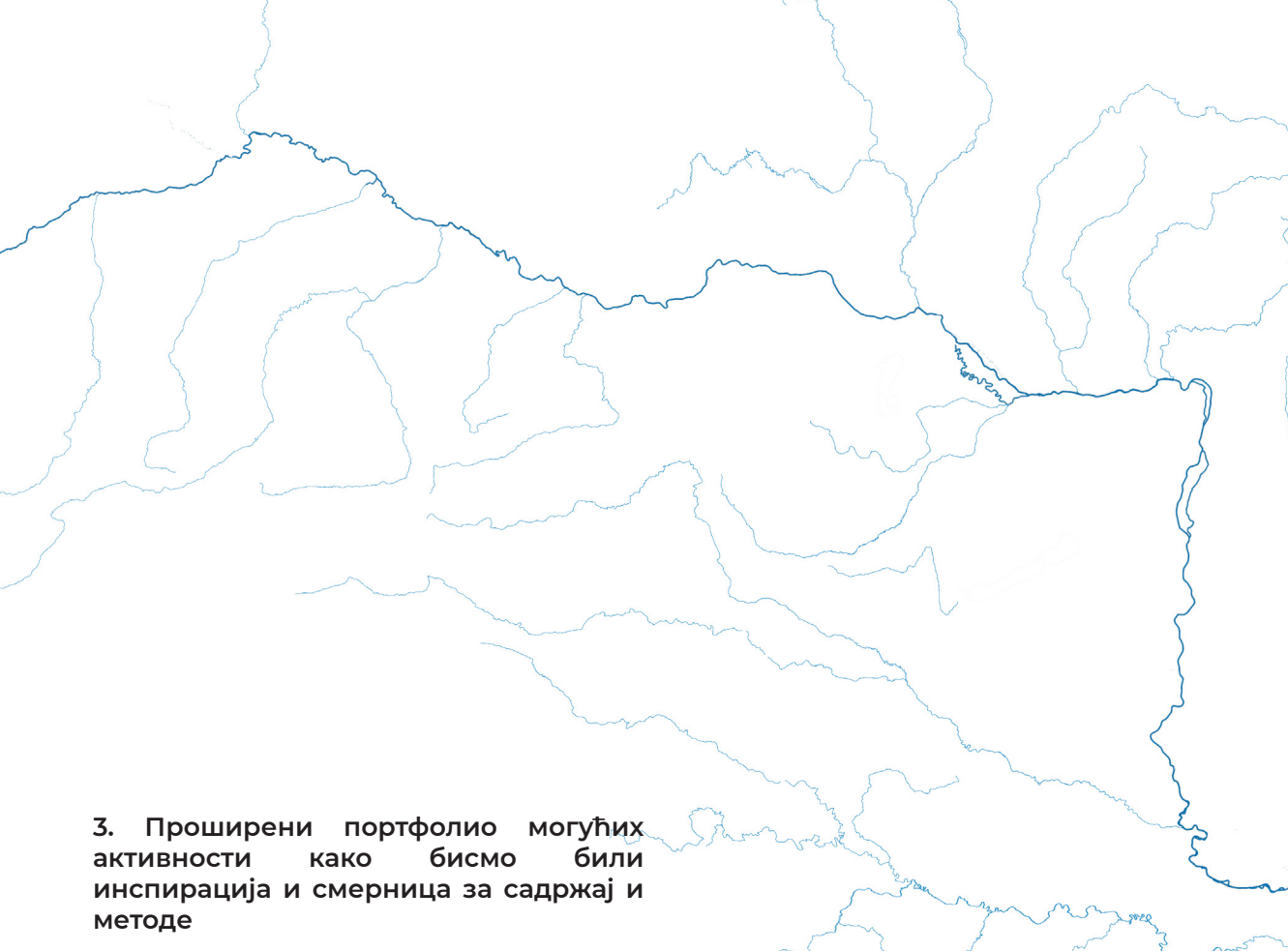
1. Сагласност да је образовни програм скуп активности повезаних са образовним институцијама (пожељно основним и средњим школама)

Наша полазна премиса је била да се повежемо и умрежимо са образовним институцијама како бисмо лакше дошли до циљне групе (деца и омладина) и обезбедили мултиплицирање резултата кроз сарадњу са наставницима и другим просветним радницима. Такође, желели смо да наше образовне активности трају у наставку мин. 6 месеци, по могућности да се реализују током једне школске године. За ово смо предложили партнерство са релевантним школама које сматрају да је предложени програм релевантан за њихове ученике и подручје.

2. ЛИСТА образовних тема као смерница за садржај

Да бисмо створили заједничко разумевање заједничких циљева и правца у којем желимо да развијамо образовне програме, креирали смо макро и микро образовне теме. Ово је коришћено као водилца за развој локалних и прилагођених образовних програма са специфичним школама. Такође, разматране су могуће методологије као што је описано у тексту испод.

3. Проширени портфолио могућих активности како бисмо били инспирација и смерница за садржај и методе

Партнери су одлучили да се надовежу на претходни пројекат, па смо користили и базу података о активностима које су описане као примери најбоље праксе. Ова база података је ажурирана са неколико примера нових идеја које су партнери поделили.

4. УМРЕЖАВАЊЕ са заинтересованим странама у заједници ради проширења њихових капацитета за спровођење образовних програма (НВО, музеји, итд.)

Уколико партнерство са школама није могуће, наш предлог је био да се удружимо са другим актерима у заједници који се односе на образовање, као што су НВО, омладински клубови, музеји, библиотеке итд.

МЕТОДОЛОШКИ ПРИНЦИПИ

Наш приступ је био широко распрострањен и укључивао је фокус на различите методолошке одскачне даске. Сваки од образовних програма има најмање 2 или више следећих методологија комбинованих и примењених у пракси. Ове различите методологије учења стварају приступ учењу са више вештина и подстичу ученике да истражују задатке користећи широк спектар вештина високог реда као што су решавање проблема, критичко размишљање, тимски рад, креативност, сарадња, дигитална писменост и комуникација.

УЧЕНИЧКИ-ОРИЈЕНТИСАН ПРИСТУП

Једна од основних предложених метода била је коришћење приступа усмереног на ученика како би ученици имали више аутономије и власништва над образовним процесом. Са развојем образовне сфере и друштва уопште, идеја приступа усредсређеног на ученика постаје све популарнија и за то постоје добри разлози. У пракси, учионице усмерене на студента укључују ученике у планирање, имплементацију и оцењивање, па су у неким случајевима били активни од самог почетка бирајући теме и методолошке приступе како сматрају да би та конкретна тема била боље обрађена. Поред тога, укључивање ученика у ове одлуке ставља више одговорности на њих него на наставника, али наставници морају бити спремни да промене свој стил руковођења из директивног у консултативни. У међувремену, ученици могу да раде у малим групама, радним тимовима или у паровима, решавајући проблеме и задатке који се односе на одређени проблем.

ПРОЈЕКТНО УЧЕЊЕ

Једна од предложених метода било је учење засновано на пројекту које спада у приступ усредсређен на ученика. Као што назив говори, у учењу заснованом на пројектима ученици завршавају пројекте. Пројектно размишљање је одлична стратегија за материјализацију скупа задатака током договореног временског периода како би се постигла одређена сврха. Фокус управљања пројектима је у стварању успешне испоручне вредности уговорене намене: прављење филма, постављање инфо панела у локалном парку, креирање додатних услуга за туристе, прављење мапе итд. Радећи на пројектима, студенти стичу знања, истражују, размишљати критички, процењују, анализирају, доносе одлуке, сарађују.

Да бисте започели пројекат са ученицима обично је довољно да креирате одговоре на отворено питање као што је „Како наша школа може помоћи у очувању локалне културне баштине?“ или „Шта можемо научити од старог занатлије?“. Предложили смо да се пројекти односе на проблеме из стварног света, посебно на проблем смањења градова, занемареног културног наслеђа, туристичких потенцијала итд. Пројекти треба да буду применљиви не само у учионицама и школама већ и у заједници.

УЧЕЊЕ ЗАСНОВАНО НА ИСПИТИВАЊУ

Ово је такође једна од метода која учење чини аутономнијим. Развија машту и радозналост код ученика у вези са светом који их окружује. Ученици треба да размисле о различитим питањима у вези са конкретним проблемом из стварног света и наведу изворе где могу пронаћи одговоре на постављена питања. Добро је мотивисати их да траже те одговоре не само на мрежи, већ од људи у заједници, доносилаца одлука, креатора политике и других важних актера који су релевантни за њихово истраживање

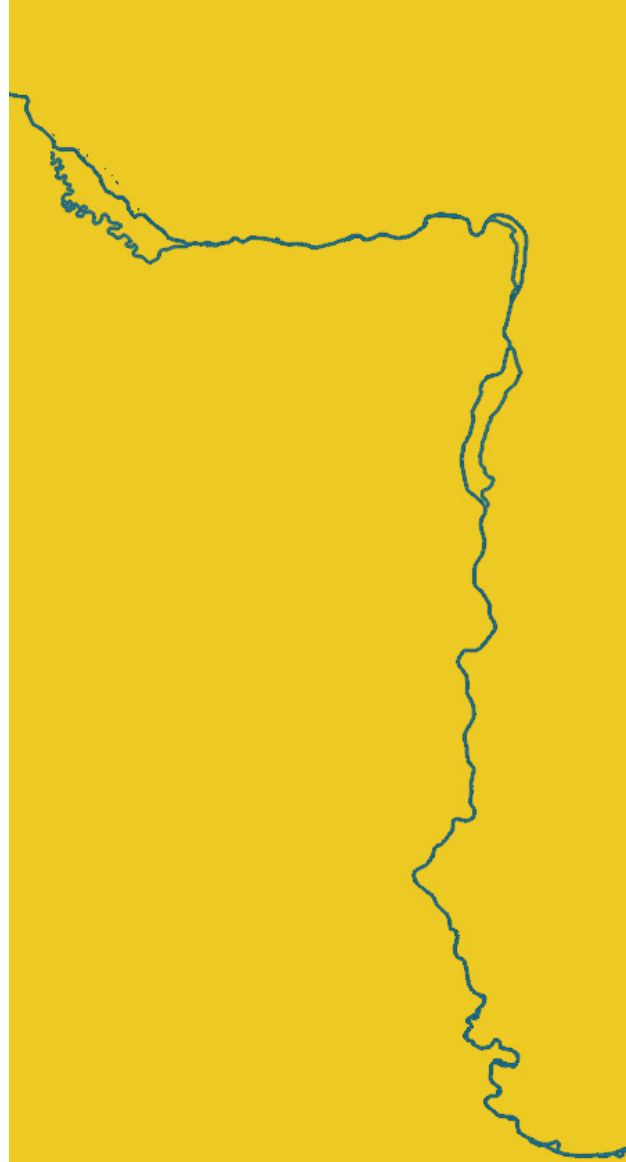
КООПЕРАТИВНО УЧЕЊЕ

Кооперативно учење је методологија која омогућава ученицима да развију комуникацијске вештине, а потврда да вршњаци раде заједно је ефикасан начин за изградњу вештина кључних за рад и размишљање у будућности. Такође помаже да се изгради самопоуздање пре почетка самосталног рада. Сарадничко учење такође подстиче дубље и критичке вештине размишљања, јер следећа питања која обично постављамо су како? и зашто?

Захтева много структуре и интервенције од стране наставника да би учење било што ефикасније. Неке најчешће коришћене стратегије кооперативног учења укључују рад у паровима, малим групама, презентације и дељење из група како би се учило из различитих перспектива.

ГАМИФИКАЦИЈА (ЗАИГРАНОСТ)

Гамификација образовања је стратегија за повећање ангажовања уграђивањем елемената игре у образовно окружење. Главни циљеви гамификације су унапређење одређених способности, увођење циљева који учењу дају сврху, ангажовање ученика, оптимизација учења, подршка промени понашања и дружење.

Један од главних алата за гамификацију у пројекту Данурб+ био је Данурбанити. Циљ игре је био креирање методе помоћу које можемо учинити материјално и нематеријално наслеђе животног окружења опипљивим и искуственим за децу од 8-10 година која живе у вишејезичној средини дунавског региона, а истовремено развијају своју језичку компетенцију.

ПРОБЛЕМСКО УЧЕЊЕ

Учење засновано на проблему је наставни метод у којем ученици уче кроз сложене и отворене проблеме. Ови проблеми су проблеми из стварног света и користе се за подстицање ученика да уче кроз принципе и концепте. Може развити вештине критичког мишљења, способности решавања проблема, комуникацијске вештине и доживотно учење.

УЧЕЊЕ ЗАСНОВАНО НА КОМПЕТЕНЦИЈАМА

Образовање засновано на компетенцијама је метод подучавања и учења који се снажно фокусира на изградњу вештина и компетенција у вези са предметом образовања. Овај метод се фокусира на то да ученици „покажу шта знају“ и да концепте које су научили примењују на евалуације које показују да су заиста схватили предмет. Ово је компатибилно ако образовање има СТЕМ елементе где су практично знање и знање на првом месту.

НАСТАВА У МАЛИМ ГРУПАМА

Настава у малим групама се обично организује у групама од четири до шест ученика. Овај метод омогућава наставницима да шире раде са сваким учеником на одређеној теми учења, унапређује вештине научене у општем окружењу учионице и проверава разумевање ученика. Ова наставна метода се заснива на сталним активностима око радних станица: групе које раде са наставником и групе које раде самостално на различитим активностима.

НАСТАВНИЧКИ ОРИЈЕНТИСАНА НАСТАВА

Ово је најконвенционалнији приступ који се заснива на идеји да наставник има главну одговорност у окружењу за учење. Наставници надгледају учионицу и усмеравају све активности. Обично, у овом приступу, ученици седе за појединачним столовима који су окренути према наставнику. Иако се може одвијати групни рад, већина времена у учионици се проводи са наставником објашњавајући концепте и задајући индивидуални рад. Другим речима, ученици пасивно упијају информације док их наставник активно испоручује. Ова метода је погодна за млађе ученике којима је потребна помоћ одрасле особе да би се фокусирали и радили ефикасније.

САДРЖАЈ И ТЕМЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ШКОЛСКИХ ПРОГРАМА

Наш приступ је био да одредимо прве макро теме које уводе скуп вредности и методолошки приступ, а након тога смо разговарали о микро темама које се односе на конкретније активности у раду са децом и младима. И једно и друго дају јасне смернице ка општем циљу образовног програма који је подизање свести о вредностима међукултуралног и локалног наслеђа како би се дале могућности за просперитет будућим генерацијама.

МАКРО ТЕМЕ

ЛИЧНИ И ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ

Сврха наставе личног и социјалног развоја је да оспособи ученике да препознају и критички процене сопствену и друштвену вредност као важне факторе који утичу на њихово размишљање и поступке и да развијају одговорност за своје понашање и живот, позитиван однос према другима и конструктивно учешће у друштвеном животу. Образовање и обука за лични и друштвени развој омогућавају ученицима да изграде комуникацијске, организационе и друштвене вештине и способности, ојачају самопоштовање, стекну вештине сарадње у интеркултуралним ситуацијама и изграде зреле ставове о другима и себи. Такође им омогућава да развију вештине неопходне за изражавање и задовољење личних потреба и преференција, процену својих способности, доношење одлука и сарадњу са другима.

АКТИВНО ГРАЂАНСТВО – ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Сврха задржавања овог методолошког приступа је да допринесе способности ученика да активно и ефикасно обављају своју грађанску улогу. Међу значајнијим елементима ове теме су знања, вештине, способности и ставови који развијају демократску свест ученика и подстичу их да активно и делотворно учествују у развоју демократских односа у школи, локалној заједници и друштву, доприносећи развоју демократских односа у школи, локалној заједници и друштву. Обједињујуће теме грађанског васпитања унапредиће сарадњу између школе, породице, локалне заједнице и друштва.

ИСКОРИШТАВАЊЕ ИСТОРИЈСКОГ ПОТЕНЦИЈАЛА И ЛОКАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА

ДАНУрБ+ даје највећи значај истраживању заборављеног материјалног и нематеријалног историјског наслеђа у заједницама које се смањују поред Дунава. Један од главних циљева образовног програма био је укључити академску заједницу, школе, наставнике и ученике у истраживање и друге релевантне актере у искоришћавању ових потенцијала.

Први корак је био мотивисање младих генерација да учествују у овом процесу на начин који ће им бити занимљив, поучан, разигран и забаван. Други корак је укључити их у креативно размишљање и промишљено планирање о томе како се неко локално наслеђе може искористити у будућности да донесе просперитет локалној заједници. Важно је било ангажовати младе генерације да размишљају о својој историји и локалном наслеђу на други начин који може постати један од важних актера у планирању културних пејзажа, динамици наслеђа и концептуализацији културних вредности.

ЛОКАЛНА И РЕГИОНАЛНА ТУРИСТИЧКА ПРОМОЦИЈА

Овај циљ је повезан са претходним, али је више усмерен на промоцију регионалне и туристичке активности. Иако је међународни туризам главни фокус туристичке индустрије, желели смо да интегришемо одрживији приступ у виду локалне и регионалне туристичке активности. Многи градови који се смањују имају своје предности у виду још неистражених локалитета, гастрономских и енолошких производа, спорог туризма и других погодности у односу на главне туристичке дестинације. Део наших образовних смерница је био да нагласимо ове предности и размислимо о могућностима тржишта за будућност.

ОДРЖИВИ РАЗВОЈ ЗАЈЕДНИЦЕ

Коначно, један од највреднијих макро циљева био је допринос одрживом развоју заједнице. У контексту нашег пројекта, ово је осигурано пажљивим окупљањем локалних актера и доносилаца одлука у поступном планирању акција које могу допринети развоју заједнице кроз одрживи приступ. Важан допринос дала је и образовна компонента едукацијом деце о одрживом развоју у свим његовим димензијама – економској, социјалној и еколошкој.

ИНТЕРКУЛТУРАЛНО И ИНКЛУЗИВНО ОБРАЗОВАЊЕ

Интеркултурално образовање је одговор на различитост у учионици са циљем да се превазиђе пасивни суживот како би се постигао развојни и одржив начин заједничког живота у мултикултуралним друштвима кроз стварање разумевања, поштовања и продуктивног дијалога између различитих група. Сматрамо да је интеркултурално образовање драгоцено за све ученике, оспособљавајући их вештинама да учествују у све разноврснијем друштву. Образовање може значајно допринети заједницама кроз програме који подстичу дијалог између ученика различитих култура, веровања, религија и индивидуалних карактеристика.

МИКРО ТЕМЕ

Као што је већ поменуто, микро теме се односе на конкретније активности у раду са децом и младима. То су циљане активности које се могу спровести у краћем или дужем периоду у зависности од расположивости времена, ресурса, сложености и интересовања ученика. Испод је само неколико примера који приказују распон и разноврсност тема које се могу применити.

Могућности су неограничене...

01 **Нешто другачији календар**

Ова иницијатива би активирала децу (7-10 година) из насеља дуж Дунава да направе нешто другачији календар, који мери проток времена не кроз дане/седмице/месеце, већ кроз важне догађаје везане за њихово окружење и ширу заједницу. (као што је припрема за важан празник, берба усева или једноставно прослављање неког свог животног догађаја).

02 **Истрос. Ко је ово?**

Овај изазов је намењен деци која живе дуж реке Дунав. Главни задатак овог изазова је да се кроз цртеже, слике или скице замисли и опише стари Бог доњег тока Дунава. У овом процесу од деце се тражи да оснаже и поврате снагу локалне митологије (део европске митологије – Гето-грчка). Због тога морају да направе профил суперхероја за који мисле да може да спасе њихово место рођења.

03 **Будите локални туристички водич**

Овај предлог има два главна циља. Први је пронаћи и открити заборављена места кроз приврженост локалног становништва и лична искуства. Други и уједно најважнији циљ је да деца цртају својеврсну туристичку мапу свог завичаја. Кроз овај процес, они ће признати разноликост локалног наслеђа покушавајући да га представе на ручно израђеној мапи.

04 **Река Дунав, звезда Сунце**

Легенда о Дунаву једна је од најидиличнијих љубавних прича. Тинејџери добијају прилику да буду филмски ствараоци. У кратком филму (3-5 минута) морају препричати причу о настанку реке Дунав. Плес, глума или певање могу се користити за преношење јаким осећања и емоција о персонификованој реци Дунав.

05 Дунав и мој град

Ова иницијатива је посвећена деци (9-10 година) да упознају утицај реке Дунав на начин на који су се њихови градови развијали. Свако поглавље би укључивало експедицију у град како би се прикупиле различите информације о одређеној теми. Након тога, те информације ће се користити као прави примери и као метод разумевања ствари као што су: наслеђе, урбанизам, развој. На крају курса деца ће посветити 2-3 месеца да од картона направе макету маштовитог града поред Дунава.

06 Низ Дунав!

Овај изазов је намењен деци која живе дуж реке Дунав. Ова радионица се може урадити за две различите старосне категорије 7-11 или 12-14 као прича са више делова. Основна идеја овога је да се напише прича о стварима које ће река Дунав видети преко свог тока од извора до Црног мора. Они могу да замисле шта ће река видети у различитим земљама и градовима или могу да пишу о ствари из места где живе. Ова радионица се може радити између одељења или школа у истој земљи или различитим земљама. Такође се може урадити као платформа која спаја све приче деце.

07 Дунавска амбасада

Идеја је да се створи мрежа амбасадора реке Дунава у свим школама у градовима дуж реке. Они могу ширити знање својим колегама, а могу и покренути различите програме или радионице о конкретним информацијама о Дунаву.

08 Моје наслеђе

Ова активност би укључила децу (узраста од 7-14 година) да истраже породичне традиције (у смислу кулинарских рецепата, традиционалне одеће, локалне уметности и заната или древних обичаја) и репродукују их уз помоћ старијих. Резултате (било да се ради о традиционалним јелима, фотографијама на којима заједно са својом породицом носе традиционалну одећу или слављу празника, или чак снимцима традиционалне музике) треба даље популаризовати кроз такмичење – било постојеће или кроз нове он-лине изазове.

09 **Градски детективи**

Током радионице градских детектива, деца ће ићи у експедицију по граду и идентификовати различите функције зграда, наћи ће знаменитости краја, научити да се оријентишу на мапи и улици, уочавајући њихове специфичности. Они ће уз помоћ детективских наочара открити одабрано подручје како га архитекта види данас, али и како су људи живели у прошлости, са детаљима, пропорцијама, бојама.

10 **Бака ми је једном рекла...**

Овај предлог има за циљ да поново открије старе и изгубљене легенде о реци Дунав и околним подручјима. Намењен је деци свих узраста. За ову процену деца треба да напишу фолклорне приче, легенде и митове које су чули од своје породице. Овај задатак треба да се заснива на личним вештинама деце (цртање, сликање, скицирање и писање све док се садржај може разумети или закључити). На овај начин се млада генерација може поново повезати са својим родним местом и културом.

11 **Историја и митологија града**

Циљ радионице је подизање знања о историјском развоју конкретног града, митовима и легендама везаним за историјски развој региона (истраживање порекла имена и из ког периода датира; ко су били први досељеници и владари; сазнати локалне легенде и која су митска бића описана, да ли постоји утицај на локалну културу; које легенде су везане за реку Дунав; илуструј легенде; организовати изложбу, пешачке туре итд.).

12 **Живети поред Дунава – приповедачка авантура**

Дигитално приповедање је једноставан, креативан процес кроз који учесници причају личну причу као краткометражни филм користећи претежно непокретне слике. Основна сврха је испричати личну причу о предложеној теми (у том смислу повезан живот поред Дунава или подунавско наслеђе). Ови филмови се онда лако могу делити и стримовати на интернету како би се подигла свест о заједничким везама људи који живе поред реке Дунав.

13 **Породично стабло**

Циљ ове активности је истраживање породичног порекла и наслеђа, познавање вредности имена у личном идентитету и идентитету других. Ова активност мотивише ученике да науче више о свом личном наслеђу и идентитету истражујући своју породичну историју и упознајући породичну историју других ученика. Ово је позитиван приступ учењу о мултикултуралној заједници и промовисању културних разлика као заједничке вредности свих чланова заједнице.

14 **Традиционалне игре и спортови**

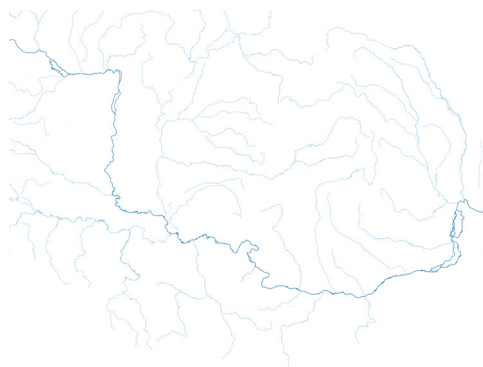
Основни циљ ове активности је упознавање и стицање знања о традиционалним играма и спортовима и развијање позитивног такмичарског духа и креативности. Ученици треба да истраже како су њихови преци проводили слободно време, дружили се, бавили се спортом. Треба да знају какве су спортове и игре играли, која су правила и да покажу неколико игара у школском окружењу.

15 **Народни обичаји**

Циљ је истраживање различитих народних обичаја везаних за заједницу. Предложени обичаји су: свадбе, традиционалне начине прављења хлеба, празнични и верски обичаји (фарбање јаја, благосиљање, крштење итд.). Ученици истражују одређене народне обичаје и покушавају да их оживе у учионици. Направите мање групе ученика и замолите их да истраже одређени обичај који им је занимљив. Морају да пронађу више информација о томе кроз међугенерациске разговоре са својим родитељима и бакама и декама.

16 **Град у којем се сусрећу културе**

Главни циљ ове активности је подизање свести о мултикултуралном друштву и начину на који се различите културе манифестују у дотичној заједници. Ученици су подељени у групе од 4-5 и добијају задатак да прошећају својом заједницом и фотографишу различите аспекте културе (зграде, називе улица, споменике, људе, продавнице итд.) шта год виде као приказ манифестована култура из заједнице. Након шетње презентују своје фотографије у којима описују зашто су направили одређену слику.

ПРИМЕРИ ДОБРЕ ПРАКСЕ

Приказани примери добре праксе реализовани од стране партнера у оквиру ДАНУрБ+ пројекта осликавају могућности, креативност и потенцијале инклузивног образовања које се може применити широм региона где тече Дунав.

ИНТЕРВЕНЦИЈЕ У ЈАВНОМ ПРОСТОРУ - АКТИВНОСТ ЗА МАЛУ ДЕЦУ У ОРГАНИЗАЦИЈИ ТВОРИ МЕСТА / CREATURE OF THE CITY - СЛОВАЧКА

ГЛАВНИ ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ/УЧЕЊА

- Развијање активности за еколошко и регионално образовање
- Подизање свести о значају функционисања локалне заједнице
- стицање искуства са партиципативним дизајном и креирањем интервенција у јавном простору
- Унапређење социјалних вештина и изградња тима
- Побољшање њихове способности критичког мишљења и самоизражавања

МАТЕРИЈАЛИ ПОТРЕБНИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

- доступне различите врсте локалних зграда и структура у јавном простору
- семе ливадског биља
- велики листови папира за сарадњу деце и прибор за цртање
- локалне карте и припремљени штампани материјали
- штампана импровизирана урбана карта реке и део игре

ОПИС АКТИВНОСТИ

Најпре је, уз помоћ штампаног материјала, са децом разговарано о историји хрватског огранка, регулацији Дунава и повезаности огранка са настанком околних насеља у току историје. Деца су испричала сопствена искуства на територији ове водене стихије и могућа сећања својих старијих чланова породице. Разговарало се о разним активностима које се овде одвијају. Деца су их означила на плану територије и записала идеје за могућа побољшања. Разговарало се и о планираним променама у простору, као што је изградња централне осовине Петржалке заједно са новом изградњом. Деца су међусобно расправљала о својим мишљењима. Коначно, дошли смо до теме малих интервенција, чему служе, у којој мери могу бити, какав утицај имају на територије и ко све може да их уради. Размишљали смо о уметничком делу на коме седимо и каква би наша интервенција могла бити у овој области. Одлучили смо да подстакнемо бицикliste и пешаке у пролазу са подијума који седе у виду такозваних мексичких таласа и да вичу. Наша следећа интервенција била је сетва ливадског биља, које ће за годину дана својим цветањем улепшати територију и подсетити децу на нашу манифестацију и, надамо се, њен значај. Ова активност је погодна за редовно обављање у поподневним школским клубовима, за рад са истом групом деце, нпр. једном месечно.

Овај формат је затим још једном имплементиран у Комарну, 10. новембра 2022. године, Комарно је ова активност додата иу презентацију у ппт.

Са децом 4. разреда основне школе у Комарну упознали смо реку Дунав која протиче кроз град и околину. На путу до Каностичког клуба разгледали смо голубарске кабине, нови урбани развој о чему се разговарало са децом, део тамошње тврђаве, посматрали природу, свратили до атракција овог краја и разговарали о укупном значају овог краја. Дунав гледајући карту. Унутра смо причали о функцији Дунава и његове притоке, реке Вах, током историјских приказа града. Приказали смо и предлоге студената СТУ за трансформацију ове области и о њима смо имали кратку дискусију. Деца која раде у 2 групе направила су поједностављену анализу територије на плану рада. Додали су му и цртеже са сопственим предлозима за евентуалне измене и мале интервенције. Крај реке смо завршили сусрет креирањем симбола града и Дунава од саме деце. У групама су приказивали тврђаву Комарњу, реку са мостом и кануисту кроз кретање. Циљ овог сусрета је био да се код деце пробуди интересовање за територију реке Дунав која чини овај регион и да се упознају са његовим специфичностима.

УГОСТИ СВОГ СУПЕРХЕРОЈА - СРБИЈА

ГЛАВНИ ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ/УЧЕЊА

- препознавање локалне (не)материјалне културне баштине.
- Интуитивно препознавање потенцијала наслеђа
- Снижавање нивоа презентације како би се мотивисали локални корисници (углавном деца предшколског узраста)

МАТЕРИЈАЛИ ПОТРЕБНИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

- Папир, оловке за цртање, бојице, лепак

ОПИС АКТИВНОСТИ

У Голупцу је одржана радионица са децом предшколског узраста. Први део радионице се састојао од разговора са децом и причом о омиљеним суперхеројима. Како је активност настала као допуна радионице која је организована у оквиру предшколске установе "Ласта", где су заједно са родитељима мапирали подручја која су њима била битна у окружењу, идеја је била да своје омиљене суперхероје сместе у свој град. Током боравка суперхероја, деца би била водич кроз ново окружење. Први део се састојао од цртања хероја и приказивања његове моћи и природног окружења, док је други део обухватио графичко приказивање хероја у посети. На овај начин је sukcesивно приказано материјално, нематеријално и културно наслеђе у околини Голупца, а имагинацијом је испитано шта заиста деца доживљавају као репере и важне тачке у свом непосредном окружењу. Дунав је већини био инспирација. Након приказивања и објашњења цртежа, деца су активно дискутовала о елементима простора у близини Дунава, интуитивно указујући на вредности које се у њему налазе.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

930.85:37.091.31(292.42/46)

ДАНУРБ+ смернице за реализацију школских
програма / Игор Ђорђевић ... [и др.]. - Београд :
Универзитет, Архитектонски факултет, 2022 (Београд :
Donat graf). - 27 стр. : илустр. ; 25 cm

Тираж 100.

ISBN 978-86-7924-323-2

